

Brüssel, 23.4.2021
COM(2021) 216 final

2018/0207 (COD)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

**nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja
nõukogu määrus, millega kehtestatakse õiguste ja väärtuste programm (2021–2027)
ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 390/2014**

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse õiguste ja väärtuste programm (2021–2027) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 390/2014

1. TAUST

Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku (dokument COM(2018) 0383) edastamine:	30. mai 2018
Regioonide Komitee esitas oma arvamuse:	10. oktoober 2018
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis ettepaneku kohta oma arvamuse vastu:	18. oktoober 2018
Alaliste esindajate komitee võttis vastu osalised läbirääkimisvolitused, mida hiljem pikendati:	19. detsember 2018 20. veebruar 2019
Kolmepoolsed läbirääkimised:	22. jaanuar, 5. veebruar, 20. veebruar ja 6. märts 2019
Alaliste esindajate komitee kinnitas neljandal kolmepoolsel kohtumisel Euroopa Parlamendiga saavutatud ühist seisukohta:	13. märts 2019
Euroopa Parlament kinnitas ühist seisukohta seadusandliku resolutsiooni vastuvõtmisega (esimene lugemine):	17. aprill 2019
Nõukogu kokkulepe üldise lähenemisviisi suhtes:	2. detsember 2020
Kolmepoolsed läbirääkimised:	10 ja 17. detsember 2020
Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon saatis alaliste esindajate komitee (COREPER II) esimehele kirja, milles kinnitati Euroopa Parlamendi kokkulepet institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemuste kohta:	4. veebruar 2021
Alaliste esindajate komitee jõudis kompromissteksti suhtes poliitilisele kokkuleppele:	17. veebruar 2021

2. KOMISJONI ETTEPANEKU EESMÄRK

Õiguste ja väärtuste programm on üks 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rahastamisvahenditest. Õiguste ja väärtuste programmiga aidatakse kaitsta ja edendada ELi aluslepingutes ja ELi põhiõiguste hartas sätestatud õigusi ja väärtusi, et toetada ja edasi arendada õigusriigi põhimõttel põhinevaid avatud, õigustel põhinevaid, demokraatlikke, võrdseid ja kaasavaid ühiskondi. Programmiga toetatakse kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil liidu väärtuste ja õiguste edendamisega tegelevaid kodanikuühiskonna organisatsioone. Sellega suurendatakse teadlikkust võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise küsimustes, lapse õiguste, andmekaitse, ELi kodakondsusega seotud õiguste ja Euroopa ühise ajaloo kohta. Sellega aidatakse edendada soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise integreerimist. Sellega aidatakse ennetada naistevastast soolist vägivalda ning laste ja muude riskirühmade vastu suunatud mis tahes vormis vägivalda ja võidelda selle vastu. Sellega toetatakse kodanike osalemist ELi demokraatlikus elus. Komisjoni ettepaneku kohaselt on eelarve kogumaht 641 705 000 eurot jooksevhindades.

Programmiga toetatakse kodanikuühiskonna organisatsioone, Euroopa võrgustikke, ametiasutusi, sealhulgas võrdõiguslikkuse ja inimõigustega tegelevaid asutusi, kohalikke omavalitsusi, akadeemilisi ringkondi/teadusasutusi ja mõttekodasid. Sellest rahastatakse järgmisi meetmeid:

- teadlikkuse suurendamine õiguste, väärtuste, ELi kultuuri ja ajaloo ning põhimõtete kohta, millele EL toetub;
- teadmiste laiendamine ELi õiguste ja poliitika ning võimalike takistuste kohta õiguste kasutamisel;
- tegutsemissuutlikkuse suurendamine, et ELi õigusakte ja poliitikat liikmesriikides paremini rakendada;
- piiriülese koostöö, teabevahetuse ja arutelu edendamine, kõigi sidusrühmade vahel vastastikuste teadmiste ning vastastikuse mõistmise parandamine ja vastastikuse usalduse suurendamine.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

Nõukogu seisukoht kajastab kolmepoolsetel läbirääkimistel saavutatud kokkulepet. Kõige olulisemad muudatused võrreldes komisjoni ettepanekuga on järgmised.

- *Pealkiri*: uus pealkiri on järgmine: „Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm“;
- *Erieesmärgid*: täiendavad täpsustused kõigis kolmes kavandatud tegevussuunas (võrdsus ja õigused, kodanike kaasamine ja osalemine, Daphne) ning eelkõige vägivallaohus olevate rühmade näidete kindlakstegemine.
- *Uus tegevussuund*: lisatakse uus neljas tegevussuund (liidu väärtused), mille eesmärk on eelkõige toetada liidu väärtusi, demokraatiat ja õigusriiki edendavaid kodanikuühiskonna organisatsioone. Need elemendid on väga olulised, et suurendada kodanike usaldust liidu vastu ja tagada vastastikune usaldus liikmesriikide vahel. Sel viisil aitab programm edendada demokraatlikuma liidu ülesehitamist, õigusriigi põhimõtte austamist ja demokraatlikku dialoogi, läbipaistvust ja head valitsemistava.

- *Lisarahastus*: täiendava 800 000 000 euro eraldamine 2018. aasta hindades, mis tuleneb nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (st mitmeaastase finantsraamistiku määruse) artiklis 5 ja II lisas sätestatud programmispetsiifilisest kohandusest.
- *Vahendite sihtotstarbeline eraldamine*: vahendite sihtotstarbeline eraldamine nii tegevussuundade vahel kui ka tegevussuundade sees ning paindlikkusvaru kasutuselevõtmine; olulise osa eraldamine eelarvest (rahastamispakett ja selle täiendav toetus) liidu väärtuste tegevussuunale; lisaeraldiste kaudu eraldatud lisarahaga tagatakse, et liidu väärtuste tegevussuunda rahastatakse piisavalt ja ülejäänud kolme tegevussuuna nõuetekohast rakendamist ei kahjustata.
- *Ühisavaldus*: Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavalduses kutsutakse komisjoni üles võtma kõik asjakohased meetmed, et tagada liidu väärtuste tegevussuunale märkimisväärne rahastamine juba 2021. aastal.
- *Nõuetele vastavad üksused*: kolmandate riikide üksused jäetakse uuest tegevussuunast (liidu väärtused) välja põhjusel, et kõnealuse tegevussuuna meetmed peaksid keskenduma liikmesriikidele.
- *Programmi kontaktpunktid*: lisatakse eraldi vastavasisuline artikkel.
- *Kodanikuühiskonnaga peetava dialoog*: lisatakse kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühm (sidusrühmadega arutelu mitteametlik foorum) eraldi artikli ja põhjendusega.
- *Soolise võrdõiguslikkuse aspekt*: lisatakse täiendatud põhjenduse, soo alusel eristatud andmete ja soolise võrdõiguslikkuse aspekt.
- *Rahastatavad tegevused*: täiendavad täpsustused.
- *Komiteemenetlus*: nõuandemenetluse asemel kontrollimenetlus; isegi kui seda ei olnud komisjoni algses ettepanekus ette nähtud, kasutati aastate 2014–2020 kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi kehtestamist käsitlevas määruses (EL) nr 1381/2013 kontrollimenetlust.

Rahaliste vahendite sihtotstarbelise eraldamise osas saavutatud kokkulepe muudab programmi rakendamise keerulisemaks, kuid jätab alles paindlikkuse, mida komisjon soovis programmi jaoks säilitada.

Seetõttu leiab komisjon, et saavutatud kokkuleppes on säilitatud tema esialgse ettepaneku eesmärgid.

4. JÄRELDUS

Komisjon nõustub nõukogu seisukohaga.